

Mese a bablevesről

(Príповiedka o fazuľovej polievke)

Vasárnap délelőttöként Peťo úr kertjében összejönnek a férfiak, máriásoznak és házi szilvapálinkát iszogatnak. Ilyenkor Peťo úr mindig megnyírja egyiküket, ami nagy ünnep, de a legünnepélyesebb az a pillanat, mikor Šalamaha urat nyírja. Akkor főzi Veľas úr a bablevest, amire már reggel óta fenik a fogukat mindnyájan.

A kertben kis patak csörgedezett. Veľas vizet mert a bográcsba és feltette a tűzre.

– A bableveshez ez az árokvíz a legjobb. Ettől lesz csak igazán jó ízű.

Šalamaha úr körüljárta az asztalt, töltögetett és pohárköszöntőt mondott:

– A mi borbélyunk, Peťo úr egészségére!

Odaballagott a virágzó almafákhoz, megsimogatta a rózsaszínű virágot, és a kezében egy alma termett. Šalamaha úr jóízűen megette. Félméteres haja nőtt. Az almafákról meg csak hullott a sok virág s az asztalnál ülő urakat hirtelen egészen ellepték az illatozó almavirágok, ők azonban kártyáztak tovább. Ekkor egy kék ballon ereszkedett le a kertben. Peťo úr szállt ki belőle fehér köpenyben, megcsattogtatta az ollóját és elkezdte nyírni Šalamaha urat.

Amikor Peťo Šalamaha urat nyírta, a bab kinőtt a földből. Veľas leszedte és a forrásban lévő vízbe dobálta a babot.

– Urak, ilyen levest még egyikőjük sem evett – szól Veľas úr. – Ez nem is leves lesz, hanem álom, a nyelven szétolvadó ínycséség. Olyan zsíros lesz, hogy magától lecsúszik a torkukon. Mit lecsúszik? Lecsusszan! Mondhatnám, hogy zsírosabb lesz a legzsírosabb gulyásnál. És pikáns. Mosolyogni fog magukra. Én mondom, hogy ilyen finom ínycséséget még nem ettek...

Veľas úr leves- és gulyás-szaktekintély volt. Mindegyikőt hívták főszakácsnak, amikor a városkában futballbajnokságot rendeztek.

– Šalamaha úr – szól Peťo, annak feje fölött táncolva – nekem meggyőződésem, hogy nincs két egyforma fej, és elmondhatatlanul örülök, hogy épp a maga fejét tehetem rendbe, mert számomra ez a fej megszemélyesít minden szépséget, ami csak létezhet az emberben. Ez egy intelligens fej, tapasztalt

fej, egy fej, amit mindenki tisztel. Egy utazó feje. Távoli tengerek sugárzanak belőle, sőt merem állítani, hogy Polinézia illatát érzem benne. Šalamaha úr, el sem tudja képzelni, mit nem adnék én egy életért a polinéz szigetvilágban. Reggel, mikor az ember felébred, megeszik egy kiló banánt, rágyújt egy szivarra és gyönyörű szüzek kíséretében kifekszik a strandra. Az ám az élet!... De hát, Šalamaha úr, hol vannak már azok az idők, amikor még megvolt a magam szerény kis borbélyüzlete, s a házamban ott illatozott a világ minden parfümjé. A vécében pitralonszag lappangott. Hát nem volt az gyönyörű? Bizony, az volt.

Šalamaha úr, a maga feje egy áthatolhatatlan dzsungellel benőtt Csendes-óceáni szigetre emlékeztet engem... Mennyi fejet nyírtam én már! Volt itt egy ember, aki világ életében tépte a haját, és ha egy szálát kitépett, nőtt helyébe három. Bizonyára el tudja képzelni, milyen sűrű és hosszú haja volt. Kicsorbítottam két ollót, de azt az embert csak nem nyírtam meg. Akartam, vagy sem, elővettem a motoros fűrészt és gyönyörű szépen szálanként vágtam le a haját... Hanem a maga fejéből, Šalamaha úr, narancsfa növekedését érzem.

Peťo magánborbély letisztította Šalamaha urat és nagy szavakkal dicsérte a munkát. Majd összeszedte a földről a haját, papírba csomagolta és ráírta a nevet.

– Elrakom a vendégek haját. Több mint ezer ilyen kis csomagocskám van. Elcsodálkoznának rajta, milyen különböző árnyalatokban nő az emberek haja. Van egy különlegességem is: szintiszta kék. A polinéz nőknek van ilyen hajuk.

Šalamaha úr a leves fölött álldogált, fejét forgatva vizsgálgatta, jól van-e megnyírva.

– Maga valóságos művész, Peťo úr. Még Párizsban sem tudnák ilyen szépen megnyírni az embert.

Fogott egy kanalat, felbodrosította a leves színén csillogó tükröt, kivett egy babot, megfújta és megkóstolta.

– Még főnie kell, hogy a bab szétolvadjon a nyelven. És talán még egy kis vegetát bele, Veľas úr.

Fejét ingatva, újra a levesre pillantott.

Václav Pankovčín (1968-1999) író, újságíró, a kelet-szlovákiai Homonnán (Humenné) született, rövid élete alatt kilenc könyvet írt, melyekben a mágikus realizmus egészen sajátos – kelet-szlovákiai – formáját alkotta meg. Jelen írása 1992-ben az *Asi som neprišiel len tak* című kötetben jelent meg. Magyar nyelven kiadott művei: *Három nő a diófa alatt* (regény) 2010, *Szép temetés lesz* (novellák) 2010.

Árgyelán Erzsébet 1954-ben, Csorváson született, könyvtáros, tanulmányait a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának könyvtár-szlovák irodalom szakán végezte.

– Maga egy igazi bűvész. Tükröt varázsolni a bablevesbe, ilyet még a legjobb párizsi szakács sem tud.

Šalamaha úr körbejárta az asztalt és töltögetett.

– Azt hiszem, nem árt egy kissé felkészíteni a gyomrot erre a finomságra.

– Kedves barátaim – szolt Bažej úr – most hogy ennek a leveskének az illatát érzem, eszembe jut az a bizonyos mester a mezőlaborci üveggyárból. Betopant, mikor a lányom éppen házi kolbászt főzött és megkérdezte tőle: mit főz, mert ez a szag betölti az egész üzemet? A lányom meg ráfelelte: Házi kolbászt. Mire ő megkérdezte, nem kóstolhatná-e meg. Majd miután megkóstolta, így szolt: No, ilyen jó kolbászt még nem ettem életemben. A műszak végén odajött hozzám és azt mondja: Bažej úr, ha csinál nekem ilyen kolbászt, nagyon jól megfizetem, és halálomig a lekötelezettje maradok. Így aztán megegyeztünk, hogy kétszáz koronáért elkészítem neki a kolbászokat. Mikor pedig meglettem vele, így szolt: Bažej úr, remélem, bármikor számíthatok magára. Keresve sem találnék magánál jobb szakembert. Tudniillik én mindig legalább tíz kiló kicsontozott oldalast veszek, hozzáadok némi sertés- meg vadhúst. Jól megfűszerezem, és főleg nem sajnálom belőle a fokhagymát meg a pirospaprikát. Azután mindezt jó alaposan összekeverem és huszonnégy órát állni hagyom. Csakis így lesz igazán jó ízű a kolbász. Másnap pedig két-három órára fölteszem a füstre.

– Barátaim, nem tehetek róla, de ez a leveske olyan csábítóan illatozik, hogy belekápárazik a szemem – szolalt meg señor Gómez.

– Nálunk a munkahelyen volt egy ember, aki folyton éhen akart halni – mondta Veľas úr. Egy telhetetlen alak. Legszívesebben megevett volna mindent a világon. Amint belépett az étkezdébe, mindenki igyekezett minél előbb megenni mindent, mert ha ez meglátta, hogy valakinek nem ízlik az ennivaló, vagy lassan eszik, akkor rögvést elette előle. Viktor meg gyötörte: szalonnát dugott az orra alá és megkérdezte: Feri, mit szólsz hozzá, elég kövér? Ahogy Feri nyúlt utána, Viktor máris eltette, a többiek meg csak nézték, ahogy Feri ádámcsutkája le- s felugrándozik. Végül nem bírta ki és megszólalt: Hát, ezt meg kéne kóstolnom. Mikor aztán Viktor levágott belőle egy darabkát, Feri ádámcsutkájának liftezése felgyorsult és beadta a derekát: tíz koronáért megvette Viktortól a szalonnát...

Šalamaha úr, jöjjön csak, kóstolja meg a levest: olyan ez, mint a tavaszi szellő, de valami mégis hiányzik belőle.

Šalamaha úr belemerítette a kanalat a forró levesbe, megfújta, megkóstolta és kijelentette:

– A tavasz illata hiányzik belőle.

Letépett egy almavirágot és a levesbe dobta.

– Öröm nézni, milyen vidáman táncol a bab ebben a buborékos lében – szolt Šalamaha úr, majd így folytatta: Testvérek, el sem fogják nekem hinni, de nálunk az üzemben volt egy ember, aki elzárta a hűtőszekrényt a gyerekei elől.

– Hát, én a magam részéről, felakasztatnám az ilyen telhetetleneket – jelentette ki Bažej úr. Veľas úr, nincs még kész az a leveske?

– Egy röpke kis idő, Bažej úr, és meglesz.

Šalamaha úr mindenkinek töltött, majd elmesélt egy történetet egy férfiről, akit a saját szemével látott, amint az megevett négy egész kenyeret és három kiló savanyú káposztát.

– Az mind semmi – szolalt meg Peťo úr. Polinéziában él egy ember, aki ültő helyében felfal egy egész borjút és megiszik hozzá egy hordó sört.

– Én többször is voltam gyógyfürdőben, Karlovy Vary-ban – emlékezett Šalamaha úr. Mindenféle urak: sejkek, vállalkozók, milliomosok járnak oda, de ilyen illatos levestel, bizony, nem szolgálnak ezeken a fürdőhelyeken. Hanem, mit is akartam mondani?... Egyszer egy olyan férfival laktam közös szobában, aki miatt ki kellett törni az ajtót, mert nem fért be rajta. Pedig az az ajtó másfél méter széles volt!

– Sajnálom azt a sírásót, amelyiknek ilyen halott jut – szolt señor Gómez. A bácsikám sírásó volt San José-ban, mikor meghalt egy bizonyos doña Luisita, aki háromszáz kilót nyomott. Szegény bácsikám! Három napig ásta a sírt. A temetés napjára darut rendelt, a köteleket rákötötte a koporsóra, de amikor doña Luisitát eresztették le, megcsúszott és a több mint háromszáz kilós doña Luisita magával temette őt is, mindörökre. Szegény bácsikám! Azt állítják, létezik olyan ország, ahol szabályszerűen kiéheztetőbe zárják a kövéreket és a falánkokat. Márpedig, barátaim, én voltam ilyen kiéheztetőben. Azok a telhetetlenek simán felfalják ott a patkányokat, és amikor már nem bírják tovább, megeszik a legkövérebbet.

– Kész a leves! – kiáltotta Veľas úr a tűz mellől.

– Az semmi – szolalt meg Bažej –, amikor én kint voltam a fronton, megértünk olyan időket, hogy bolhákból főztünk levest és rántott csizmát sütöttünk hollózsírban.

– Ez mind semmi – vette át a szót señor Gómez –, mert nekem nem volt se csizmám, se bolháim. Bogarakat faltunk, és ha nem voltak bogarak, hát mundeókból főztünk magunknak levest. Az egyik bajtársam megette señor Mendéz-t, pedig ő nem akar ki volt, hanem San José legmagasabb rangú generálisa.

Evés előtt Šalamaha úr mindenkinek töltött egy pohárával. Feltámadt a szél és az almafák tovább hullatták virágaikat az asztal körül ülő urakra.

– Emberek, micsoda illat, micsoda illat! – áradozott Lakata biztosítási ügynök úr, aki kiemelte fel-fújható csónakját a patakából és csatlakozott az asztaltársasághoz. Amint a házam előtt üldögéltem Felső Faklak-ban és sütkéreztem a napocsán, a szellő olyan bódító illatot sodort az orromba, hogy beleszédültem. Fogom a csónakot és követem az illatot. Barátaim, nekem nagyon érzékeny orrom van! De őszintén mondom, ilyen illatot még sosem érzett. Csodálatos utam volt ezen a hat kilométeren. Sütött a napocska és a leggyönyörűbb illat terjengett előttem. Időnként kimásztam a folyópartra és szagolgattam: olyan illat volt, akárha az illatok istennőjé-

vel szerelmeskedne az ember; hirtelen felerősödött, mintha almavirág illatot kevert volna hozzá valaki. Idejövök – és íme, itt van ez az isteni illat, ebben a gyönyörű bableveskében materializálódva. Barátaim, csípjenek belém! Ez talán csak álom.

– Nem álom, Lakata úr – szólta Šalamaha úr. Parancsoljon, tessék csak egy kicsit kóstolni belőle.

Lakata odaült az edényhez és nekifogott a kanalizásnak. Evett, evett és evett, kenyeret szelt, evett,

evett, evett; megette a kenyeret és mind az egész levest. Amikor végzett, fújtatott és pihent, a jelenlévő urak pedig nem győztek csodálkozni, hová fért belé mindez, majd Velás úr megkérdezte:

– Kér még valamit, Lakata úr?

Mire Lakata úr így válaszolt:

– Mihályom, tudod, hogy jóllaktam?

Árgyelán Erzsébet fordítása

Bella István

Érdi Betlehem

Nagy csönd van, a csend is elült.
Anyaméh, mély barlang a föld,
– perc percre – fényév cseppkövek
növesztik földig fényüket.

A hold sárga szalmát terít,
puha boglya, melenkedik
Mária, mellén tátika
kalingyál, virág-fia.

Körmét házacskák: tehenek
fújják. Füstnyelvük meleg.
Jégcsontú, vén kút, letérdepelve
hajol fölébe, hogy lehelje.

Patás, de azért illedelmet
tudó szél farkával legyezget.
De boldog és így meg nem állja:
titokban magában iázgat.

József ünnepélyes, komoly.
Az állatoknak szónokol.
Haján pöndör fény, gyalu-
forgácsa, fehér, napszagú.

Három felől, rojtos talppal
három meztélábas talpal:
akác, nyárfa, s valahol
egy szerecsen bodzabokor.

Bodza tenyerén gyöngyöket,
akác nyakláncot, fürtöset,
nyárfa meg madarakat,
nyarat hoz az inge alatt.

„Békesség, Néked, Mária!
Békesség, Néked, Tátika!
Nyarat hoztunk, gyöngyöt, virágot,
takard be kezedd a világot!”

Csukás István

Karácsonyi ének a pásztoroknak

Mert angyal suhant, ingével súrolva a sziket,
a torsot, kutyák kaptak utána álmélkodva,
a gubancos számár elsavanyodott ínnyel rémüldözött;
mert a fekete ég alatt angyal suhant, hófoszlány,
isten megfagyott lehelete, dérepte nádas ringása,
tündöklő nyári szárnycsapások, ölyv, csíz fehér árnya,
sírós őszi ködök, gödörmély köhögések visszhangja;
mert együgyű álmotokon, jámbor hortyogásokon át
angyal suhant, pendelyes gyerekkor emléke, kemencesutok
melege, bögre tej, kenyér jóreggeltje, szalmakazal alkonyok,
kifakult kék kötények illata, torokfájás, rozsdás szög
ma is eleven sajkása, ó, milyen hamar elveszített éden;
mert a sístergő csillag világnyi huzatában angyal suhant,
templomablak foszforeszkálása, dörejlő orgonaakkord,
miseruhák aranyférce, püspökcsibuk füstkarika glóriája,
plébániák hízott libája, szentképek meztelen nőteste,
aranytól, gyémánttól roskadó, lassúdó mélyrepülés,
– fölriadva a pusztá földön, kapkodva megsüvegezték.